

SLOVO ÚVODEM

Pražští strašidlogové se shodují, že nejvíc strašidel se vyskytuje na Žižkově. Mohlo by se zdát, že proslulá Republika Žižkov pod vrchem Vítkovem je prokleté území, předpekli, kam se bojí vstoupit policie, misionáři i finanční úřad, a proto se tam stahují nadpřirozené bytosti, aby mohly nerušeně řídit a škodit lidem, ale opak je pravdou: Žižkov je požehnaný okrsek světa, oáza osídlená laskavými domorodci, mezi nimiž je dobře strašidlům, bubákům a všemožným obludám.

Dobromyslní a pohostinní Žižkováci se o svá strašidla vzorně starají, krmí je, nechávají je přespat v domě a platí za ně útratu v hospodách, proto jsou tamní strašidla miloučká, přítulná a mírumilovná. Přijďte se na ně podívat sami!

Když budete mít štěstí, potkáte Kanálníka Kazimíra Křivého, Škytavého holiče, Kateřinu s kravským zvonem, Krvavého sklenáře, Ohnivého psa s telecíma očima, Všudevleza, rozverný trojlístek Máňu, Lízu a Jíru, Všetečného kominíka, Potrefenou husu, Řezníka se sekerou v hlavě a další veselé kumpány. A když jim v útulné hospůdce zaplatíte dvě tři pivka nebo kafčo s rumem, vyslechnete příběhy, z nichž vám budou hrůzou vstávat vlasy na hlavě. Aspoň si ověříte, že si žižkovský kronikář Pavel Vrána nevymýšlí, anebo jen maličko. Však v těch lokálech prodřepěl mládí a skamarádil se s tolika hrdiny svých bájí, že už si ho lidé se strašidly občas pletou. Ale to byste mu křivdili – on lidi raději rozesmává.

Jiří Žáček

DVĚ POTVORY

Tohle byly dámy, na které ten, kdo je potkal, nikdy nezapomene. Říkalo se jim dvojčata nebo jezinky – stačilo, aby jedna někam strčila prstíček, a vmžiku se vetřely dovnitř obě dvě.

Žádná z nich nebyla rodilá Žižkovanda, ale náplava z vesnic. Těžko věřit, že se setkaly, až když se jim oběma blížila třicítka. Od pohledu by to do nich žádný neřekl. Vypadaly až moc dobře a na svůj půvab hřešily. Žofka, hubená jak lunt, Vilma trošičku při těle, ale svá kila nosila s půvabem. Oblečené vždycky podle poslední módy, s haldou cinglat, kam je šlo jenom navěšet, a Žofka s nezbytnou tenounkou cigaretou ve dlouhé špičce.

Ani jedna z nich nebyla právě vdaná. Obě měly za sebou nějaké to manželství, a tak intenzivně hledaly partnera natrvalo. Osud jim nadělil stejný úděl. Vždycky se zaláskovaly do ženatého chlapa a pevně věřily, že je to ten pravý, který se kvůli nim rozvede, a pak je čeká ráj na zemi. Ale místo lásky prožívaly stálé peklo a svoji smůlu si vynahrazovaly tím, že dávaly zabrat všem chlapům, kteří se k nim přiblížili.

Setkaly se náhodou na nějaké tancovačce v hospodě, kam utekly před deštěm. Byly tam zdaleka nejlépe oblečené ženské a při „náhodné“ drobné mačkanici na parketu obě zjistily, že jim nějaká ruka prohrabuje kabelku. „Potvoro zlodějská!“ „Kradlářko kradlavá!“ „Dej si ty své nenechavý ručičky pozlatit, aby ti je někdo ukradl!“ Pak došlo na facky. Když je obsluha bez milosti vyhodila na déšť, přestaly ječet a utřely slzy. Bylo jasné, že se potkaly dámy na stejné úrovni. Zloděj většinou pozná zloděje.

Přeběhly jen do jiné hospody, aby si to mezi sebou pořádně vyříkaly. U sklenice jim za chvíli došlo, že tady zapracoval osud. Rozcházely se nerady, ale jejich rozhodnutí bylo zavazující. „Ty facky, které jsme si v hospodě daly, Žižkovu nikdy neodpustíme. Budeme tu bydlet a Žižkove, třes se!“

Jak řekly, tak udělaly. Žofka a Vilma se nastěhovaly do krásného domu na Kostnickém náměstí. Dovezly tam jen trochu oblečení a pár nejn nutnějších věcí. Stejně to bylo všechno, co vlastnily.

Byly to nádherné časy. Hospod a podobných zařízení v okolí bezpočet, chlapů, kteří jim sami skákali na udičku ještě dřív, než nahodily návnadu, kvanta, tak co si ještě přát.

Mstily se a kradly. Žižkováci, Žižkovandy, ale i přesporní trpěli. Kdo potkal dvojčata, zle dopadl. Jedna druhé kryla záda a bylo jim jedno, koho oberou. Chlapy z principu a ze msty, ženské proto, že mají chlapy, nebo kvůli tomu, že někam lezou samy.

Vypadalo to, jako by jejich přátelství mělo vydržet na věky a jejich lumpárny potrvají věčně. Nikdo je nikdy nechtyl, štěstí se jich drželo jako klíště.

Obě ale měly jednu vlastnost, která jejich řádění učinila rázný konec.

Chamtivost.

Peněz, šperků i všeho ostatního měly mnohem víc, než potřebovaly. Najednou si začaly všimát, jestli některá z nich nemá víc. Pak už byl jen malý krůček k tomu, aby začaly uvažovat, co by se stalo, kdyby ta druhá nebyla. To by pak všechno patřilo jen jedné.

Shodou okolností se obě rozhodly pro ukončení spolupráce v tentýž den.

Žofka otráвила kamarádce jídlo, Vilma Žofce víno. Pochutnaly si obě.

Potkat je můžete kdekoliv na Žižkově v okolí cukráren, kaváren, restaurací a barů. Skučí, hádají se, hlasitě si vyčítají to, jak se navzájem otrávíly, a chvílemi se fackují. Kdo je chce vysvobodit, se zlou se potáže. Naučily se i házet kamením.

Zbavit prokletí je mohou pouze dva muži, jednovaječná dvojčata, kteří je současně požádají o ruku. Musí však počítat s možností, že se pak obě vrátí do života a zůstanou jim na krku.

Byl to lotr, jakých se moc nevidí. Vyrůstal kdesi v jižních Čechách po sirotčincích a jak mohl, tak z nich utíkal. Jednou zabloudil doopravdy daleko až do vesnice, kde mluvili nějakou divnou řečí. Byl v Německu. Když už tam přišel, přece se nebude hned vracet. Rychle pochopil prvních pár slov. Hlavně se naučil, jak si říct o jídlo a kam vede tahle cesta. Co by ale dělal v takovém zapadákově? Pospíchal, aby se dostal do většího města, kde ho nikdo neznal. Ve městě žil jako ryba ve vodě a během pár dní našel i kamarády. Darebák pozná darebáka po čichu. Netrvalo dlouho a mluvil jako rodilý Němec. Od kamarádů také dostal školu v podvodech, karbanu a zlodějnách všeho druhu. Cestoval dál. Podváděl, kradl, přátelil se s těmi největšími lumpy a učil se od nich. Falešný pas pro něj nebyl žádný problém, peněz bylo dost, a tak cestoval dál do světa. Francie, Belgie, Holandsko, rychle do Španělska a pak zaskočil zjistit, co je nového v Německu. V poslední době se pustil do hry, ale štěstěna k němu stála zády. Prohrál mnohem víc, než stačil nakrást. Teď ho nehonila jen policie, ale i bývalí kumpáni. Všude ve světě se po něm hodně lidí shánělo. Bylo jediné místo, kde dlouho nebyl a žádný ho neznal. Vráť se domů do Čech.

Měl vztek, hlad a žízeň. Byl někde v pohraničním lese. Šeřilo se. Bolelo ho celé tělo. Všude ticho. Vtom uslyšel šouravé kroky. Z temnoty vyšla podivná postava ve hnědém hábitu s vakem na rameni. Dlouho neuvažoval. Za okamžik ležel mnich svázaný, jen v košili a s roubíkem v ústech, ve křoví a kutna změnila majitele.

Druhý den se vydal do Prahy. Cestou ukradl ještě nějaké oblečení. Nebyl si jistý, jestli by jako mnich nebudil pozornost. Zalíbilo se mu na Žižkově. V domě pod Parukářkou našel prázdnou místnost. Problém byl, z čeho bude živ. Na kasařinu se necítil, vyšel ze cviku. Hrát nebylo za co. Bloumal ulicemi a viděl, že se daří žebrákům. Párkrát se prošel ulicemi, aby zjistil, kudy chodí hodně lidí.

Před jedním domem si dřep l na zem, nějak se zkroutil, nohu pod sebe a do ruky vzal čepici. Jen mu do ní padly první koruny, dostal hroznou ránu holí do hlavy. „To místo je moje!“ zařval na něj tlustý otlema. „Všechno je obsazené!“ Nevěřil, a tak byl ještě několikrát bit. Hladový a bolavý sotva dolezl domů. Přemýšlel. Ráno vytáhl mnišskou kutnu, oholil si hlavu, vzal do ruky dřevěnou krabičku, pod kutnu uvázal kabelu, do druhé ruky

popadl hůl a šel ke kostelu. Od kostela mnicha nikdo nedostane. Zakrátko ten chlap, kdysi hubený, byl vypasený a sotva se po ulicích vláčel. Nehlásil se k žádnému mnišskému řádu. Byl neřád.

Lidé se nechávali obměkčit, ale krabička zůstávala bezednou. Ve chvíli, kdy byla dost plná, zmizel do průjezdu a obsah nasypal pod kutnu do vaku. A znovu spěchal na ulici naříkat nad lidskou necitelností.

Kostelníkovi od sv. Prokopa bylo divné, že ten mnich u kostela má krabičku stále prázdnou. Vždyť on sám vidí, jak jsou lidé štedří. Vtom mnich zašel do průjezdu. Kostelník za ním. Byl zvědavý, co se bude dít.

Uviděl, jak obsah krabičky padá do kabely pod kutnou. Zavolal: „Bratře, co to děláš?“

Nepravý mnich ze sebe vydal jen nešťastné zaúpění: „Bože! Proč nevidím dozadu?“ A padl jako podřatý.

Bůh se nad ním částečně smíloval. Vzal mu život, ale splnil jeho poslední přání.

Od těch dob se falešný mnich toulá každý den po půlnoci místy, kde vyslovil svá poslední slova, a má hlavu dozadu. Někdy chodí pozpátku, jindy ne. Z dálky je slyšet chrastění drobných mincí v dřevěné krabičce.

Neublíží, chodí díky své kulaté postavě pomaličku a pro sebe si potichu nadává. Vysvobodit ho nelze.

GOLEM BYDLÍ NA ŽIŽKOVĚ

Golem žije.

Není pravda, že může obživit jen s použitím celého šému. Šém-ham-foráš, tajemná formule napsaná na vzácném pergamenu, která oživuje Golema, je prý dobře uložena, ale nikdo neví kde. Je pravda, že šém by mohl Golema vzkřísit k životu, ale jen jako sloužícího, který musí na slovo poslouchat toho, kdo do něj onu oživovací formuli vloží.

Již před dávnými roky, díky neustálému oživování a znovu ukládání ke spánku se stalo, že nepatrný útržek pergamenu v Golemovi zůstal. Proto nemohl být a nebyl jako takový nikdy dokonale zničen.

Hmota je věčná, i když je na prach rozdrobená. Prostě se při nějakém otřesu Staronové synagogy znovu seskupila tak, že tu byl opět Golem, stejný, jako když sloužil u rabiho Löwa.

Jeho jméno Josille mu zůstalo, ale časem si nechával raději říkat Josef, někdy i Pepa. Je stejný hromotluk, jako býval kdysi. Objevil však své nové útočiště na Žižkově, na půdě bývalé židovské modlitebny.

Nejdřív pouze pozdě v noci chodíval šouravým krokem po nových a pro něj dosud neznámých místech. Všechno bylo úplně jiné. Nechtěl nikoho potkat, protože věděl, že je hliněný, a to by se jej všichni báli. Není možné říct, že by byl hloupý. Snad jen pomalejší, ale na práci šikovný.

Přemýšlel, co by se svým zjevem mohl udělat. Když zase jednou dorazil již k ránu domů na půdu žižkovské modlitebny, svítalo. V rohu stála stará skříň. Když ji

náhodou otevřel, vypadla na něj hora vydělaných kůží. Snad je tam uložil nějaký obchodník a pak na ně zapomněl. Každopádně kůže tu byly.

Golem si vybavil, že kdysi musel z kůží šít pro starší obce boty. Potřebné nářadí leželo pohozené v koutě, a tak se hodilo. Golem na sebe ušil oblečení od hlavy až k patám. Vypadá sice trochu zvláštně, ale kolik zvláštních lidí se dnes všude potuluje.

Díky oblečení získal sebejistotu. Z dřívějšíka mu zůstal i ochranný instinkt. Nesnese nikde kolem sebe bezpráví a násilí.

Před nedávnem se okolo druhé hodiny ranní domáhala v žižkovské nemocnici ošetření parta výrostků. Dotrhané oblečení, samá boule, modřiny a krvavé šrámy. Vypadali hrozně vystrašeně. Stále se bojácně rozhlíželi kolem sebe a policii, kterou lékař zavolal, vyprávěli, že je bezdůvodně napadl nějaký veliký chlap. Protože jich ale bylo šest, nikdo jim nevěřil.

Později policajti zjistili, že ti lotři přepadli holčinu, která šla z tancovačky sama domů. Když se jí ptali, kdo jí pomohl, tak prý to byl nějaký chlap, který vypadal jako balvan zabalený do kůže a nic neříkal, jenom divně hučel.

Není to tak, že by po Žižkově chodil a hlídal. Zasáhne, když je u toho, ale bývá často tam, kde se něco děje. Většinou mu však stačí zadupat a je klid. Hlavně pomáhá. Má velikou sílu a nedělá mu potíže posadit vykolejenou tramvaj tam, kam patří. Nemůžete ho však sehnat a najmout, aby pomohl při stěhování. V takových případech je buď neviditelný, nebo se nachází na opačném konci Žižkova.

Rád chodí na pivo. Až v některé hospůdce potkáte u výčepu zvláštní postavu celou v kůži, jak popíjí pivo a místo řeči většinou jen kývá nebo kroutí hlavou, nebojte se. Je to jen Pepa Golem.

On vlastně není strašidlo a nejde ho vysvobodit. Není jak a není proč. Golem je tady naprosto spokojený. Tak dobře se nikdy neměl. Poslouchá jen sám sebe a má rád dnes už svůj Žižkov a místní dobré lidi.

HAJNÝ S TRPASLÍKEM

Hajným byl jen proto, že se to u nich v rodině dědilo. Pradědeček, dědeček i otec samí hajní. Co mohl dělat? Jemu les mohl být klidně ukradený, ale byla to práce, a tak ji dělal dost poctivě. Na lidi byl pes, na pytláky ras. V jeho hájence byla nuda. Četl. Knihovnu měl velikou. Část zdědil, něco dokoupil a přikupoval pořád. Zajímaly ho nejvíc příběhy o strašidlech. Nevěřil na ně, ale moc ho bavily představy, že by nějaké mohl potkat. Jen tak pro legraci a potěšení procházel občas lesem okolo půlnoci. Bylo to vlastně i v jeho popisu práce. Tou dobou nejčastěji chodívali do jeho revíru pytláci. Tak chodil a představoval si svá oblíbená strašidla i co by jim asi řekl.

Nějak jednou nedával pozor. Zakopl o pařízek. Zaklel a do pařízku vztekle kopl. Ozvalo se hlasité „AU!“ Něco ho v tu chvíli ohnivě kouslo do nohy a udělalo v nohavici pořádnou díru. Hmátl po tom kousadle a už ho pevně držel v pěsti. Nebylo to žádné zvíře, jak si nejdřív myslel. Svíral v ruce pravého, nefalšovaného trpaslíka, takového prcka zakrpacelého, v barevné špičaté čepičce a s divokým strništěm vousů na bradě. Mrňous se bránil, kousal, škrábal, prskal, nadával a kopal. Nic nepomáhalo. Hajný vytáhl kapesník, zabalil do něj pidimužíka jako svačinu a pospíchal domů. Tam prcka i s kapesníkem ponořil do kbelíku se studenou vodou, aby zlomil jeho sílu. Potom ho vybalil, šoupl do malé klícky po špačkovi, postavil klec ke kamnům, protože s mokřým trpaslíkem není řeč, a otevřel si pivo. Pozoroval to divné stvoření. Přemýšlel. Tak přece jsou. Kdo by to byl řekl. Občas strčil do klece prst, jestli osychá, a pozoroval ho. Pak trpaslík kýchl, zašklebil se na hajného a mile se zeptal: „Co čumíš, troubo?“ Povídali a hádali se až do rána. Mrňava už byl v té době

dávno z klece venku, dostal najíst i napít, nevztekal se, jen už se mu potom chtělo spát. Hajný, aby mu host neutekl, přece jen, i když protestoval, ho ještě zavřel do ptačího příbytku. Ráno, přesněji dopoledne se najedli a šli do lesa. Pidimužík chvíli v kapse, chvíli hajnému na rameni a povídali si. Ani jednoho lesy nebavily. Hajný vyprávěl o tom, jaké je to ve městě. Někdy tam jezdil doplnit zásoby jídla a knih. To skřítko zaujalo. Nejvíc historky o hospodách a šantánech. Hajný už měl své roky odsloužené. V lesích zůstat nechtěl a začínalo ho těšit pomyšlení na život ve velkém městě i s tím malým obejdou. Trpaslík byl tou představou nadšený.

Hajný nikdy neměl od slov daleko k činům, a tak asi za měsíc od svého prvního setkání bydleli v Praze na Žižkově. Hajný dostal slušný důchod, a protože za svého pobytu v lesích utrácel minimálně, dost si našetřil. Nastěhovali se kousek pod Kostnické náměstí. Odtud vyráželi na dlouhé výpravy. Lákalo je všechno, co město nabízí. Hlavně obchody, hospody a bary. Za pár týdnů znali Žižkov jako své boty. Dál do Prahy je to nelákalo, Žižkov jim stačil.

Z hajného se stal dost veliký škodolibec. Jeho skřítko nikdo nic podobného učit nemusel. Měl to odjakživa v povaze. Vymýšleli a prováděli jednu lumpárnu za druhou. Skřítek, veliký asi jako krabiceka cigaret, kradl jako straka. Hajný mu dělal zeď a když bylo nejhůř, strčil mrňavého darebáka do kapsy. Trpaslík, i když maličký, měl velikou sílu. Hajný s oblibou vyvolával

rvačky a zlomyslný pišišvor mu pomáhal. Tu podtrhl soupeři nohu, jindy plivl do očí, zabodl jehlu do nohy. Pak začali oba pít. Od té doby byli oba ještě horší. Rozbíjeli výlohy a ubližovali lidem. Jednou jen tak pro legraci zmlátili pána, který na ně křičel, když vhořdili do výlohy kožešnictví ve své oblíbené ulici dlažební kostku. Měli smůlu. Viděl to i policajt a začal je honit. Hajný s trpaslíkem v kapse utíkal a nevšiml si výkopu. Spadl do něj. Zlomil si vaz. Skřítek v jeho kapse žalem zemřel a zcepeněl. Pohřbili je spolu, protože si mysleli, že to byla hajného figurka pro štěstí.

Občas jsou vidět po celém Žižkově hlavně v okolí hospod. Nádávají všem a na všechno. Po lidech v kožiších nebo koženém oblečení plivají a hází odpadky. Jinak jsou neškodní. Vysvobodit je není jak ani proč.

KANÁLNÍK KAZIMÍR KŘIVÝ

Dokud žil, znal ho skoro každý. Taková žižkovská figurka to byla. Jeho postava byla zajímavá. Kdyby se postavil rovně, mohl by měřit i nějakých 180 centimetrů. Vyschlý jako uzená treska, i barvu měl podobnou, a nějak zakroucený, s malým hrbem na zádech. Máma ho hned potom, když uviděla, jaký „zázrak“ se jí narodil, odložila, a tak vyrůstal dílem po dětských domovech a dílem na ulici. Protože nikdo nezjistil nic o jeho rodičích, dostal jméno v dětském domově. Dali mu příjmení podle toho, jak vypadal, a křestním jménem snad předznamovali jeho charakter. Kazimír Křivý.

Mír kazil zodpovědně, kam jen vkročil. Potměšilost mu koukala z vodových očí. Hádal se pro každou maličkost, ať byl či nebyl v právu. Nejšťastnější byl, když vyprovokoval pořádnou rvačku. Stačilo, aby do něj někdo nechtěně strčil, hned upadl a vysokým, jako polnice nepříjemně ostrým hlasem křičel, že chudáka postiženého bijí. Pravidelně mu někdo cizí přišel na pomoc. Křivák, jen co vypukla pořádná mela, na svých tenkých, pavoučích nožkách pelášil do ústraní, odkud mohl rvačku nerušeně pozorovat.

Zaměstnání dostal u metařů. Tam se s ním zrovna nemazlili. Když viděli, co je zač, dostával nejhorší práci. Jak jen to bylo možné, posílali Křiváka vybírat zanesené kanály. Netrvalo dlouho a dostal novou přezdítku. Kanálník. Cítit ho bylo na dálku. Jakákoliv hygiena se mu z daleka vyhýbala a on jí oplácel stejným. Mnoho peněz metařením nevydělával, ale chudák nebyl. Vybírání kanálů znamenalo nečekaně i slušný vedlejší příjem, o kterém nikdo nevěděl. Žádný by nevěřil, co všechno do kanálů lidem spadne. Opilec tam dokáže upustit i peněženku, hodinky a bůhvíco

ještě. Že mu něco chybí, zjistí až doma. Kanálník Křivák brzy poznal, že nejvíce nálezů bývá po víkendu v okolí hospod. Nikdy se nestalo, aby po výpravě přišel domů s prázdnou. Nebyl to jeho jediný výdělek. Rád chodíval do heren a nechával si od hráčů za peníze hladit hrb, protože to prý přináší štěstí. Časem dokázal i šikovně vykrádat cizí kapsy. Neměl žádné výčitky a když mohl, drze okradl i žebráka. Kopl mu jakoby náhodou do klobouku a jak se peníze rozletěly, pospíchal je sbírat. Že jich vrátil ani ne polovinu, to už byla jiná. Neuvěřitelný lotr.

Nikdo nevěděl, kde bydlí. Peníze ukládal doma v pytli na dřevo, který schoval ve sklepě mezi ostatními pytlí. Navrchu otevřeného žoku leželo trochu polínek, aby skryš nebyla nápadná. Často dopoledne, když v domě všichni odešli do práce, chodíval přepočítávat peníze. Do koruny každý den věděl, kolik má.

Okrádání mu celý čas vycházelo. Nejvíc měl spadeno, sám ani nevěděl proč, na žebráky. Ti ale nejsou hloupí ani

nešikovní. Za nějaký čas jim došla trpělivost. Netrvalo dlouho a zjistili nejen, kde bydlí, ale znali i jeho tajemný úkryt peněz.

Byl podzim, lilo jako z konve. Přesně chvíle, na kterou žebráci čekali. Déšť neděšť, šli vykonat pomstu.

Bylo jich několik. Chytili Křiváka doma, vzali klíč od sklepa a táhli jej i celý jeho pytel úspor na ulici, po které proudily potoky vody. Z pytle peněz vzali jen tolik, aby dostali zpět, co jim ukradl, protože nejsou zloději jako on. Dva otevřeli příhodný kanál a celý obsah pytle do něj nasypali. Za penězi letěl i Kanálník Kazimír Křivý. Ještě mu popřáli, aby všechny peníze pečlivě posbíral.

Nic jiného ani udělat nechtěl. Vrhá se střemhlav za každým plíškem i papírkem a všechno ukládal do pytle. Pobíhal a brodil se podzemními útroby Žižkova. Za nějaký čas vyčerpáním zemřel.

Straší v kanálech a odpadních rourách. Poznáte ho podle příšerného zápachu a ruky, občas se vynořující z kanalizace, která šátrá okolo a hledá mince. Jinak vidět není a nikdo se k němu pro příšerný zápach nedostane, aby jej mohl vysvobodit.